

גוט שבת Gut Sábész

20. évfolyam 28. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:52 • י"ד ניסן תשע"ח • 2018. 3. 30. • א-ב דחג הפסח • Gyertyagyújtás 2. este: 19:59

A Rebbe – az életmentő

A héten lett volna 116 éves a lubavicsi rebbe

Idén március 17-én, kedden ünnepeltük a lubavicsi Rebbe, Menáchem Mendel Schneerson rabbi, a Chábád haszid mozgalom hetedik vezetője születésének zsidó naptár szerinti évfordulóját.

A modern idők legkiemelkedőbb zsidó vezetője ugyanis az 5662. év niszán havának tizenegyedik napján, azaz 1902. április 18-án látta meg a napvilágot az Ukrajna déli részén fekvő Nyikolajev nevű kisvárosban. Édesapja Levi Yitzchak Schneerson rabbi jónevű Tóra-tudós, édesanyja Chana Schneerson rebbecen, előkelő rabbicaládból származó asszony volt. Alig kilencéves korában a fiatal Menáchem Mendel a Fekete-tenger partján sétálva egy apró lélekvesztőben hánykolódó kisfiúra lett figyelmes. Tétovázás nélkül a vízbe vetette magát, és megmentette a gyermek életét. Az eset végérvényesen meghatározta a Rebbe szükséglet szenvedőkkel kapcsolatos viszonyát. Az őt a veszélyben levők megsegítésére indító belső hang többé nem halkult el, függetlenül attól, hogy a mindenkor *másik* egzisztenciális biztonságát

az asszimiláció, a tudatlanság vagy a saját szellemi gyökereiktől való elidegenedés fenyegette. A Rebbe akkor is meghallotta a gyakran ki sem mondott segítségkérést, ha már régóta senki nem akadt, aki figyelt volna a kétségbeesett zsidók halk hangjára.

A már egészen fiatalon zseniként kezelt Menáchem Mendel kamaszkorát intenzív Tóran tanulással töltötte, majd 1929-ben Varsóban feleségül vette a hatodik lubavicsi Rebbe lányát, Chaya Mushkát. Ezt követően a berlini egyetemen, majd a párizsi Sorbonne-on matematikát, fizikát és egyéb tudományokat tanult. 1941 derekán azonban a nácizmus pokla elől az Egyesült Államokba távozott, ahol három olyan, a mozgalom működésében központi szerepet betöltő szervezetet hívott életre, amelyek máig a zsidó szellemű oktatás, illetve a lubavicsi haszid tanítások terjesztését szolgálják, valamint szociális támogatást nyújtanak a rászorulóknak részére.

A Rebbe fáradhatatlanul tudatosította mindenkiben, hogy a

világ egyre közelebb és közelebb kerül az emberiség végső céljához, a kozmikus tökéletességhez és Isten univerzális ismeretéhez, azaz a messiási korszakhoz. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a folyamat megvalósulásában mindenkinek pótolhatatlan szerepe van, amelyet saját jócselekedeteivel tud valóra váltani.

Egyedülálló képessége volt ahhoz, hogy mindenkire a megtalálja a kulcsot. Államfőként nemzeti és nemzetközi jelentőségű ügyekben tanácskozott, a tudósokkal együtt fedezte fel saját szakterületük szellemi jelentőségét, míg a kisgyermekhez meleg szavakkal és atyai mosollyal szólt. Üzenete – amely mára könyvein és a róla készült videók százain keresztül világszerte elérhető – zsidó és nemzsidó emberek százazreit ébresztette rá a bennük rejlő szellemi gazdagságra, egyszersmind ébresztette föl bennük a vágyat e potenciál beteljesítésére. Célt és értelmet adott az emberek életének.

A Rebbe idén lenne száztizenhat éves.

Mázl Tov!

Gratulálunk *Glitsenstein Smuel* rabbinak és *Sosinak* fiuk, Menáchem Mendel bár micvaja alkalmából, melyre az Óbudai zsinagógában került sor a barátok, a család, valamint a Nagyfuvaros utcai és az újlipótvárosi közösség jelenlétében. Gratulálunk Meninek és kívánjuk, haladjon tovább a szülei által kijelölt úton.

Peszáchi készülődés a Bét Menáchem óvodában és iskolában



Idén is lelkesen készülődtek a gyerekek a Gán Menáchem óvodában és a Bét Menáchem iskolában Peszách ünnepére. A gyerekek felidéztek a széder-este menetét és maceszt is sütöttek az óvónők és tanárok segítségével.

Tavaszi sábaton Ráckevén

Családias hangulat, érdekesítő előadások, csodálatos környezet: wellness testnek és léleknek a négycsillagos ráckevői Kék Duna hotelben.

A hétvége témája a zsidó család. Családfakutatás, genetika, családi szerepek. Örökbefogadás és mesterséges megtermékenyítés a háláchá szempontjából.

Időpont: 2018. május 4-6.

Helyszín:

Duna Relax & Event Hotel**
(Ráckeve, Dömsödi út 1.)**

További információ

**és jelentkezés: 06 1 268 0183
posta@zsido.com**



Zsidó híradó

Megjelent az *Egység* magazin
104. száma

Megjelent az *Egység* magazin peszáchi ünnepi száma. Kínálatunkban ezúttal a Rebbének a cionizmusról alkotott véleményén kívül a Hohmecoló rovatban a 70 éves Izraelről, az anticionista és az antiszemita ideológiák különböző értelmezéseiről szóló cikkek is helyet kapnak.

Jiddiskájt rovatunkban egy izgalmas írás első részét olvashatják az első német kárpótlás történetéről és a luxemburgi szerződés háláchikus hátteréről Oberlander Báruch rabbi megvilágításában.

Hurwitz Sholom rabbi az afikojmen (a félretett macesz) ellopásának hagyományához kapcsolódó bibliai és háláchikus történetek megértésében nyújt segítséget.

A magyar-izraeli kapcsolatokról, azok fejlődéséről és bővüléséről és a Milton Friedman és a Bar Ilan Egyetem együttműködéséről olvashatunk interjút a magyar-izraeli gazdasági vegyesbizottság

társelnökével, dr. Palkovics Lászlóval, az EMMI államtitkárával.

A héber chéder szó jelentése szoba. A hagyományos zsidó oktatásban alapfokú vallási iskolát értünk alatta, ahol kisgyermek tanulnak. Ezen a néven indította útjára az AlefKids, az EMIH ifjúsági szervezete legújabb oktatási programját. Erről beszél Hurwitz Dvora Lea, a program kitalálója és Rapi-Legény Zsuzsa, az oktatási program vezetője.

A Maimonidész Gimnázium speciális, interaktív és személyre szabott nyelvtanulási módszereibe avat be minket Topor Katalin és Stell Mushky, az iskola két nyelvtanára.

A Judapest anno rovatban a két világháború peszáchi hírdetéseiből szemezgetünk.

A legkisebbek három történetet olvashatnak Izrael csodálatos állatairól, az egyszerűről, a búbosbankáról, a körpezstő féregről és a kecskéről.

Körülmetelés és széder

Nem kell ahhoz zsidónak lenni, hogy az ember szeresse a tyúkhúslevest, és vallásosnak ahhoz, hogy zsinagógát látogasson. Mégis, beszéljünk minél vallásosabb zsidóról, annál nagyobb valószínűséggel tartja a szombatot és a kóserágot. Van azonban két olyan parancsolat, amelyeknek szinte kivétel nélkül minden zsidó családban örömmel tesznek eleget: a Peszách ünnepe, és a körülmetelés rítusa.

Vajon miért? Mi az, ami ebben a két parancsolatban megvan, ami másokban esetleg nincs?

Peszách ünnepe a rabszolgaság alól való felszabadulásról emlékszik meg, a szabadság felé vezető útról. Ez az út is egy lépéssel kezdődött, pontosabban egy ugrással, amelyet az isteni hívó szóra tettünk meg, hogy végül felszabaduljunk, hogy végül egy magasabb létezési formába érjünk. A körülmetelés aktusa által is egy ehhez hasonló belső átalakulás megy végbe, amelyen keresztül létünket a korlátlan istenhez kötjük.

Népként való születésünk előtt, még csak egy rabszolga horda voltunk, amikor is Isten parancsba adta, hogy vegyünk

egy bárányt, áldozzuk fel, majd fogyasszuk el.

Isten fenti kérése nem kis kockázatot rejtett magában. Az egyiptomiak bálványimádásra használták a bárányt. Istenként tisztelt állatuk feláldozásával, a zsidók szörnyű büntetést vonhattak volna a fejükre. Csak a teremtőjünkben való feltétlen bizalom és hit szülhette azt a bátorságot, ami mégis az isteni parancsolat megtartására készítette őket.

A szülőknek is hasonló bátorságról kell tanúbizonyságot tenniük, amikor szülői ösztöneiket elfojtva, mohélhoz viszik gyerekeiket, egy magasabb cél beteljesülése érdekében, hogy fiúkat, az ábrahámii szövetség kötelékébe léptessék.

A korábbi nemzedékek, akik mind egyéni, mind kollektív bátorságuk terén példával járnak előttünk, már átadták a stafétabotot. Most rajtunk a sor. És mint szellemük őrzői és örökösei, mi is hitünkben való elköteleződéssel telve adjuk tovább ezt a szövetséget gyermekeinknek.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Elisha Greenbaum rabbi
írása nyomán*

בס"ד

A MI CIKKEINK KÓSEREK!
ADÓJA 2x1%-ÁNAK FELAJÁNLÁSÁVAL
A GUT SÁBESZT TÁMOGATJA!

KÉRJÜK, IDÉN IS TÁMOGASSA SZERVEZETEINKET ADÓJA 2x1%-ÁVAL!
 EGYZHÁZI 1%: EMIH TECHNIKAI SZÁM: 1287
 TÁRSADALMI SZERVEZETEK 1%: CHÁBÁD LUBAVICVS ALAPÍTVÁNY
 ADÓSZÁMA: 19463038-1-42
 TOVÁBBI INFORMÁCIÓ: WWW.KOSEREGYSZAZALEK.HU

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-csütörtök: 8:00: Reggeli ima;

Vasárnap-szerda: 19:00: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 18:00: **A tenger kettéválasztása a Kabbala alapján** (Oberlander Báruch rabbi előadása); 19:00: Délutáni ima; *Kábálát Sábát* és ünnepi ima

Szombat: 9:15: Reggeli ima; 19:00: Délutáni ima és ünnepi ima

Vasárnap: 9:15: Reggeli ima; 11:00: *Mázkir*;

18:30: Délutáni ima és ünnepbúcsúztató *fárbréngen*; 20:09: Ünnepe vége, esti ima

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás

18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakas az a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe üzleti partnerei

Joe Davidovitz a nevem, Dél-Afrikában élek és építész a szakmám. Miután megnyitottam a vállalkozásomat Johannesburgban, gyorsan sikeresé váltam, és három-négy év alatt egy komoly céget építettem fel. A karrierem csúcán ingatlanfejlesztéssel foglalkoztam, és 1500 embernek adtam munkát.

Egy idő múlva azonban gondok jelentkeztek a cégnél, elsősorban a tapasztalatlanságomnak köszönhetően. Amikor a dél-afrikai gazdaság megropant, az ingatlanárak zuhanni kezdtek és senki sem akart már az építőiparba fektetni. Ebben az időben hallottam egy fiatal lubavicsi rabbiról, aki Dél-Afrikába költözött. Mendel Lipskarnak hívták. Elhatároztam, hogy felkeresem, és beszéljek vele.

Lispkar rabbi édesapja is ott tartózkodott, aki nagyon bölcs és szimpatikus ember volt. Neki mondtam el a problémámat. Ő ezt tanácsolta: „Utazz el New Yorkba, és beszélj a Lubavicsi Rebbével”. Így feleltem: „Nem megyek el azért New Yorkig, hogy ott a dél-afrikai ingatlanpiacról beszéljek valakivel”. Ő ezt mondta: „Hidd el, a Rebbe egy különleges ember. Menj és beszélj vele, mi bajod származhat belőle?”

Igazság szerint, akkor már semmi vesztenivalóm nem volt. A vállalatomnak semmi esélye sem volt a túlélésre, így elhatároztam, hogy New Yorkba indulok, és meglátom, mi lesz belőle. A találkozó előtt beszéltem a Rebbe titkárával, Yudel Krinsky rabbi-val, aki elmondta, hogy miként viselkedjek az audien-cia közben. Azt tanácsolta, hogy írjam fel egy papírra a kérdéseimet. Miután bevezettek a Rebbe irodájába, egy idős embert találtam az íróasztal mögött. Na-

gyon különös érzés fogott el, a térdeim megrogytak és remegés fogott el. Még soha nem találkoztam senkivel, aki ennyire a hatalmába kerített volna.

„Sálom Áléchem” – köszöntött a Rebbe. Hellyel kínált, és kérte, hogy vegyem elő a kérdéseimet tartalmazó papírt. Ezután Dél-Afrikáról és a cégeről kérdezősködött. Elámultam, hiszen egy rabbi mennyit is ért-



Joe Davidovitz ingatlanfejlesztő és filantróp Johannesburgban. Az interjú 2014 augusztusában készült.

het az ingatlanüzlethez? Ő pedig bonyolult pénzügyi manőverekről társalgott velem. Hihetetlen volt, hogy mindent tudott az üzletről. Kérdezte, hogy milyen kölcsönöket próbáltam felvenni, és különböző megoldásokat ajánlott, melyekkel megmenthettem a vállalatomat.

Az első kérdésem természetesen az üzletről szólt. Azért kértem az áldását, hogy ne menjek tönkre. Ezt az áldást nem kaptam meg. Ehelyett azzal áldott meg, hogy a lányom jótékonyssággal foglalkozzon.

Nyilván nem ezért mentem el hozzá. Csodát akartam látni. Azt akartam, hogy megígérje, hogy minden rendbe jön. De ilyet nem mondott, és a cégem hamarosan csődbe ment. Később talpra álltam, de akkor ezt

nagyon nehéz volt átélni. Ekkoriban kezdtem el szorosabb kapcsolatot kialakítani a Chábáddal és – a lányommal együtt – jótékonyági tevékenységbe kezdtem. Amikor másodjára is ellátogattam a Rebbéhez, a lányomat is magammal vittem.

Amikor ismét a Rebbénél voltunk, és vártuk a sorunkra, egyszer csak egy nagyon elképedt ember lépett ki a szobá-

amíg belementem. A Rebbe így szólt hozzám: »Elmondom, mit fogunk tenni. Partnerek leszünk. Te tíz százalékot adsz nekem, amit jótékonyásra fordítunk.« Szkeptikus voltam, de mivel megígértem a barátomnak, hogy bármit is kér a Rebbe, megteszem, így igent mondtam az ajánlatára. Nem sokkal később az egyik korábbi partnerem, egy óriásvállalat, éppen azt a kis ügynökséget akarta megvenni, amit én is. A szokásos jutalék dupláját ajánlották nekem. Nem egyeztem bele rögtön, azt mondtam, hogy beszélnem kell a partneremmel. Elmentem a Rebbéhez, aki ezt mondta: »Nem egyezünk bele. Legalábbis addig nem, amíg nem kínálják a szokásos összeg nyolcszorosát.« És mi történt? Megadták!

A bevételem még azután is sokkal több volt, mint korábban, miután 10%-ot a Rebbe valamelyik intézményének adtam. Nem értem, hogy ebben a szerény irodában ülő rabbinak hogy lehetnek ilyen széleskörű üzleti ismeretei.”

Én ugyanezt éreztem. Soha nem éreztem magam úgy senki társaságában. A Siratófálnál éreztem ugyanezt, de más ember mellett sohasem.

Amikor a Rebbe közelében voltam, az valamiféle természetfeletti élmény volt, nem tudom ezt másképp megfogalmazni. Képes volt teljes egészében a másik emberre hangolódni. Hálás vagyok azokért a percekért, melyeket velem töltött.

Joe Davidovitz

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Lilahagymás salátá- öntet Peszáchra

Párve, glutén- és tojásmentes

1 kis fej lilahagyma

¾ pohár olívaolaj

6 ek. citromlé

4 ek. cukor

2 kk. só



A lilahagymát négybe vágjuk, és a többi hozzávalóval együtt keverőtálba teszünk. A keveréket simára turmixoljuk. Hűtőszekrényben egy hétig eláll. Leveles salátából és egyéb zöldségekből készült salátákhoz ajánljuk, például: jégsaláta, vékonyra szeletelt uborka, felaprított újhagyma és koktélpáradicsom keverékére öntetnek.

Mivel ez az öntet hagymát és citromot tartalmaz, melyek a kóserság szabályai szerint „erős” ételnek minősülnek, olyan típusú lesz, amilyen típusú edényben készítettük, attól függetlenül, hogy maga az öntet párve (tejes, húsos, illetve párve, utóbbit akár tejeshez, akár húsoshoz felhasználhatjuk). A leveles salátát felhasználás előtt vízbe áztatjuk, majd fény felé tartva alaposan át is vizsgáljuk, nehogy bogár kerüljön az ételbe.

Peszáchköszöntő karnevál az AlefKidsben

Idén az MKZ szervezésében került megrendezésre az AlefKids Peszáchi Karneválja. A programot teljes egészében az MKZ tanulói, Nagy Petra, Pretz Gábor, Sárközi Laura és Schwarcz Lili tervezték meg és vezették. Az érdeklődés óriási volt. Már reggel 10 órától izgatottan várták a gyerekek, hogy végigjárják az állomásokat.

A program témája természetesen a peszáchi szokásokat ölelte fel. A gyerekek már hetek óta ezt tanulják az AlefKidsben, így méltán lehettek büszkéek a helyes válaszaikra.

A tíz csapás, a szédertál tartozékai, a peszáchi szokások mindegyike visszaköszöntek az állomá-



sok játékaiban. Tíz csapás-puzzle, peszáchi bingó, szédertál-díszítés, homecolás. A két óra pillanatok alatt elrepült. A programot egy finom snackkel zártuk. Közben kiosztottuk a gyerekeknek a

karneváli ajándékokat és ünnepélyes keretek között eredményt hirdettünk.

Reméljük, jövőre már Jeruzsálemben tartjuk az AlefKids Peszáchköszöntő Karneválját!

A rabbi válaszol

A Széder kezdetének legkorábbi ideje

Kedves Rabbi!

A családjában kisgyerekek és idősek is vannak, rájuk való tekintettel minél hamarabb szeretnénk elkezdni a szédert. Mi a legkorábbi időpont erre?

Köszönöm a választ!
Márti

Kedves Márti!

A háláchá több olyan dolgot említ, aminek kötött ideje van és vagy nappal kell csinálni (naplementéig) vagy este (a csillagok feljövele után). Előbbire példa a tiffin-rakás (*Sulchán áruch OC 30:2.*), utóbbira az esti *Smá Jiszráél...* ima (*Sámuel imája - Zsidó imakönyv 140-141. oldal*) mondása (*SÁ uo. 235:1.*). Kivétel ez alól a *mááriv*, az esti ima, amit a korai bölcsek engedélyével az ún. *plág háminchá* után, vagyis naplemente előtt kb. egy órával

már lehet mondani, ha a közösség együtt imádkozik [azonban a Bibliában előírt *Smá* mondása csak a csillagok feljövele után érvényes, ezért ilyen esetben azt külön el kell mondani este] (*SÁ uo. 233:1., 235:1., Mísna brurá 14.*).

Péntek délután ugyancsak lehet szombatot fogadni naplemente előtt, sőt lehet kiddust mondani és elfogyasztani a sábeszi vacsorát is (*SÁ uo. 267:2.*). [Chászidok azonban az esti imát még hétköznapon is csak időben, a csillagok feljövele után mondják (*Sut Ádmor házáken 7. fejezet végén.*)]

Azonban meg kell különböztetni a sábeszt és a szombatot, hiszen noha a korábbi imádkozással és kiddyussal el lehet kezdeni a sábesz vagy az ünnep szentségét, maga szombat vagy az ünnep napja mindenképp csak a csillagok feljövele után

kezdődik meg (lásd még *SÁ RSZ 261:3. Kutrész ácháron 3.*).

Hol ütközik ki ez a különbség a gyakorlatban? A szédernél, melyről bibliai előírás, hogy este kell csinálni. Ezért még ha korábban imádkoztunk is, magát a szédert csak a csillagok feljövele után lehet elkezdni (*SÁ uo. 472:1.*). Ez idén Budapesten az első Széder, pénteken 19.50-kor lesz, vagyis este nyolc előtt tíz perccel lehet megkezdeni a kiddyust, korábban ugyanis még nincsen Peszách vagyis niszán 15.

A második este mindenképpen meg kell várni a szombat kimenetelét, ami 19.59-kor lesz, aztán gyertyát gyújtani, és csak utána kezdeni a Szédert (lásd még *Máté Efrájim 599:2., Jom tov séni köhlcháto 1:14-15. és az 59. lábjegyzet.*)

Kóser Peszáchot kívánok, üdvözlettel:

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

